

AZ ESG-KOCKÁZATOKKAL KAPCSOLATOS BANKI KÖZZÉTÉTELEK TARTALOMELEMZÉSE

Pillanatkép a hazai nagybankok közzétételi gyakorlatáról¹

Tamásné Vőneki Zsuzsanna – Lamanda Gabriella²

Cikkünk középpontjában az ESG-kockázatok állnak. Az ESG-szemponatok és az ESG-kockázatokra vonatkozó nyilvános jelentésekkel kapcsolatos elvárások, irányelvek figyelembevételével létrehoztunk egy kérdéslisát, amely alapján értékeltük kilenc hazai nagybank 2019-ben közzétett jelentéseit. A jelentések tartalomelemzése alapján igazolható az a hipotézis, hogy az ESG-kockázatok nem épültek be a kockázatkezelési folyamatba, önálló kockázatként nem definiálják, és dedikált szervezete sincs a keretrendszernek. Az ESG-kockázatok kezelése nem strukturált, csak részlegesen jelenik meg a hazai gyakorlatban, és miután nincs egységes elvárás a közzétételre vonatkozóan, jellemzőek a heterogén jelentések és információtartalom. A legnagyobb problémát a keretrendszer definiálásának hiányában látjuk, míg a három témakörből (környezet, társadalmi felelősségvállalás, vállalatirányítás) a környezetvédelmi szempontok hitelezési politikába történő beépítésével vannak leginkább lemaradva a bankok.

JEL-kódok: G21, G32, G38

Kulcsszavak: ESG, kockázatkezelés, nyilvánosságra hozatal, bank

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt években egyre inkább előtérbe kerültek az *ESG-szemponatok*, amelyeket a vállalatoknak – szektortól függetlenül – célszerű és esetenként kötelező figyelembe venniük működésük során. Az ESG (Environmental, Social és Governance)

1 A tanulmány alapjául szolgáló kutatást *Tamásné Vőneki Zsuzsanna* esetében az Innovációs és Technológiai Minisztériuma által meghirdetett Tématerületi Kiválósági Program 2020 – Intézményi Kiválóság Alprogram támogatta, a Budapesti Corvinus Egyetem 'Pénzügyi és Lakossági Szolgáltatások' tématerületi programja keretében.

2 *Tamásné Vőneki Zsuzsanna* osztályvezető, OTP Bank Nyrt, Működési kockázatok osztály; BCE Befektetések és Vállalati Pénzügy Tanszék. E-mail: zsuzsanna.voneki@uni-corvinus.hu.
Lamanda Gabriella tanácsadó, OTP Bank Nyrt, Működési kockázatok osztály; Eötvös Loránd Tudományegyetem, Gazdálkodástudományi Intézet. E-mail: lamanda.gabriella@gti.elte.hu.

azokat a *környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontokat* öleli fel, amelyek kiemelt szerepet játszanak a vállalati értékteremtésben és a hosszú távú profitábilis működésben. Az alábbi táblázat az ESG-keretrendszer 3 pillérének főbb elemeit foglalja össze.

1. táblázat

Az ESG-keretrendszer elemei

Környezeti	Társadalmi	Vállalatirányítási
Klíma változás (CO ₂ -kibocsátás)	Emberi erőforrás (munkahelyi biztonság, egészségmegőrzés)	Felelős irányítás (menedzsment összetétele, javadalmazás, vezető testület függetlensége, összeférhetetlenség)
Természeti erőforrások megőrzése (víz, nyersanyagok, biodiverzitás)	Termékbiztonság (adatbiztonság, felelős befektetések, egészségügyi kockázatok)	Vállalati kultúra (etikus magatartás, átláthatóság)
Környezetterhelés (károsanyag-kibocsátás, hulladékkezelés)	Tulajdonosi kapcsolatok (közösségi szerepvállalás)	
Megújuló energiaforrások (okos megoldások, zöldtechnológiák)	Társadalmi fejlődés előmozdítása (oktatás, szegénység felszámolása)	

Forrás: saját szerkesztés az MSCI ESG rating alapján

A társadalmi felelősségvállalás és a vállalatirányítás már régóta fókuszban van, és a bankok az elmúlt másfél-két évtizedben jelentős változáson mentek keresztül e szempontoknak a gyakorlatba integrálása terén, illetve az üzleti döntések során egyre inkább figyelembe veszik ezeket. Ugyanakkor érdemes kiemelni, hogy az ESG-keretrendszer jelenlegi elemei nem pusztán arról szólnak, hogy a vállalat gondolkodjon felelősen, illetve váljon hasznára a társadalomnak és a működési környezetének, hanem hogy mindezek hosszú távon számos hozadékot mutatnak fel.

Mára a cégek jelentős része felismerte, hogy ezek a szempontok nemcsak üres frázisok, nem pusztán szabályozói elvárások, amelyeknek meg kell felelni, hanem a fenntartható működés alapkövei. Napi szinten számos forrásból értesülhetünk természeti katasztrófákról (sarki jég olvadása, esőerdők pusztulása stb.), emberi jogok megsértéséről (modern rabszolgaság, emberkereskedelem stb.), valamint vállalati csalásokról, botrányokról (pénzmosás, károsanyag-kibocsátási adatok hamisítása stb.). Ha az ellátási lánc bármely szereplőjét érinti ilyen esemény, illetve egy vállalat fokozottan ki van téve az ilyen jellegű kockázatoknak, akkor az befolyásolja a működését, így a stratégiai döntéshozásban és a kockázatkezelésben is meg kell jelenítenie az ESG-szempontokat. Azért sem egyszerű ez, hiszen egy

teljesen új szemléletet kell meghonosítani a vállalati és a kockázati kultúrában, aminek a hozadéka hosszú távon realizálódhat.

Az ESG-kockázatok potenciális veszélyforrást jelentenek az EU pénzügyi rendszerének stabilitása szempontjából (EU, 2019). Egyrészt nem mindegy, hogy a pénzügyi intézmények milyen vállalatokat finanszíroznak, illetve milyen befektetések vannak. Másrészt az ESG-események befolyásolják a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitását. Befektetői oldalról is látható, hogy egyre nagyobb mértékű tőke áramlik az ún. zöldbefektetésekbe. Számos cég foglalkozik ESG-szempontról vállalatértékeléssel, ún. ratinggel, ami akár reputációs célokat is szolgálhat.³ Mindezek felerősítik azt az igényt és szándékot, hogy az intézmények integrálják az ESG-szempontról folyamatokba. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a közvéleményben helyet kell kapniuk az ESG-szempontról. Jelenleg nincs dedikált platformja ennek, de a *fenntarthatósági jelentések* képet adnak egy vállalat nem pénzügyi teljesítményéről, ami a reputáció növekedéséhez, versenyelőnyhöz és ezen keresztül a pénzügyi teljesítmény javulásához is hozzájárulhat. *Friede et al.* (2015) cikkükben az 1970 után megjelent, ESG-faktorok és vállalat pénzügyi teljesítménye (corporate financial performance – CFP)⁴ közötti összefüggést vizsgáló, több mint 2000 akadémiai tanulmány eredményét elemezték. Következtetésük, hogy a cikkeknek több mint a fele pozitív kapcsolatot igazolt a két tényező között, a legerősebb kapcsolatot a vállalatirányítás és a CFP között mutatták ki. *Buallay* (2019) azt vizsgálta, hogy milyen kapcsolat áll fenn az egyes ESG-pillérek, valamint a vállalati ROA, ROE és a piaci teljesítmény (Tobin Q ráta) között. Elemzésük eredménye szignifikáns pozitív kapcsolat, de az egyes pillérek eltérő erősségű és irányú korrelációt mutatnak. A szerző arra is rávilágított, hogy

- a magasabb tőkeáttételű és magasabb mérlegfőösszegű vállalatok több információt tesznek közzé;
- a magasabb GDP-jű országokban a vállalatirányítási témájú közvélemények gyakoribbak és informatívabbak, valamint
- az alacsonyabb GDP-jű országokban a társadalmi és környezeti közvélemények részletesebbek.

Eredményei révén az egységes elvárások, szabályozás fontosságára hívta fel a figyelmet.

3 Például Dow Jones Sustainability Index (DJSI); Morgan Stanley Capital International (MSCI ESG indices); Bloomberg ESG disclosure scores.

4 Magában foglalja többek között a számviteli értelemben vett eredményességet, a piaci eredményességet, a működési hatékonyságot és különböző növekedési mutatókat.

A tőzsdei cégek közzétételeinek ESG-tartalmára vonatkozóan maguk a tőzsdék szolgálnak iránymutatással. Jó áttekintést ad a *Sustainable Stock Exchange*⁵ kezdeményezése, amely az ENSZ támogatásával működő innovatív program, és többek között a tőzsdei vállalatok ESG-tartalmú közzétételeinek fejlesztésével foglalkozik. Ennek legfőbb eszköze, hogy maguk a tőzsdék fogalmazzák meg elvárásaikat, és adnak iránymutatást a kibocsátók számára a jelentések tartalmára vonatkozóan. Jelenleg 55 tőzsde rendelkezik ilyen iránymutatással. A fenntarthatósági jelentések mellett a befektetők informáltságának növelése és a reputáció erősítése céljából más platformon is jelezhető a vállalatok ESG-tudatossága. Bár ezek a hazai gyakorlatban nem igazán jellemzőek, de akár az éves jelentésben, akár a nyilvánosságra hozatali kötelezettség teljesítése keretében (kockázati jelentés) vagy külön célirányos jelentésekben is megjelenhetnek ESG-információk. Utóbbira jó példa a hazánkban is működő két bank anyaintézménye. Az olasz *UniCredit* és *Intesa Sanpaolo* például részletes és átfogó cél- és eszközrendszerrel rendelkezik a saját működésüknek és portfóliójuknak a „zöldítése” érdekében. Egyértelműen meghatározzák a finanszírozás során preferált és nem preferált – illetve szoros monitoring mellett finanszírozott – ágazatokat (pl. bányászat, olajkitermelés, védelmi ipar); nagy hangsúlyt fektetnek az olyan társadalmi szempontok figyelembevételére, mint a mikro- és kisvállalatok fejlesztése vagy az oktatás és kultúra támogatása.⁶

A Principles for Responsible Investment (PRI, 2019) arra a következtetésre jutott, hogy 2000 után egyre több irányelv, standard, illetve elvárás jelent meg, amely támogatja, ösztönzi és előírja az ESG-szempontok figyelembevételét. Ezek egy része az ESG-információk közzétételére vonatkozóan is meghatároz elvárásokat. Az IIF (2020) alapján a közzétételt is érintő kötelező és ajánlott irányelvek száma közel 200 volt 2020 júniusában.⁷ A BCBS 2020 februárjában végzett – klímakockázatokra irányuló – felmérésének eredménye, hogy a tagországok többségében valamilyen formában tesznek közzé információt a klímakockázatokról, ugyanakkor a válaszadó országok mindössze 40 százalékában létezik – vagy állt kialakítás alatt – szabályozói iránymutatás a közzétételre vonatkozóan. Kiindulásként mindenesetre fontos a közös nyelv kialakítása. Ezt célozza az EU 2020-ban elfogadott taxonómiai rendelete⁸ is, amely a fenntarthatóság egységes értelmezését és egyéges osztályozását, illetve értékelési szempontrendszerét határozza meg.

5 <https://sseinitiative.org/esg-disclosure/> .

6 Anyabanki honlapokról elérhető információk.

7 Az IIF (2020) a pénzügyi intézményekre és a hatóságok, valamint a központi bankok által meghatározott elvárásokra fókuszált.

8 Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete.

2. KIVÁLASZTOTT BANKOK ÉS MÓDSZERTAN

A fentiek alapján kutatásunk keretében kidolgoztunk egy szempontrendszert, amellyel a tartalomelemzés módszertanának segítségével (Mayring, 2000; illetve Zhang és Wildemuth, 2005) értékeltük a hazai nagybankok ESG-tevékenységét a nyilvánosan elérhető fenntarthatósággal kapcsolatos jelentéseik és közzétételeik vizsgálatán keresztül (Melléklet).

A bankok kiválasztása során elsősorban a piaci részesedést vettük alapul. Az elemzett bankok listáját, fő számain és piaci részesedését mutatja a következő táblázat.

2. táblázat

Vizsgált bankok adatai

Bank	Összes eszköz (M Ft)	Piaci részesedés az összes eszköz alapján	Nettó tárgyévi eredmény (MFt)	Piaci részesedés a nettó tárgyévi eredmény alapján
Budapest Bank	1 515 148,17	3,8%	15 998,79	3,1%
CIB Bank	2 009 416,53	5,1%	13 980,80	2,7%
Erste Bank	2 862 136,18	7,2%	55 536,48	10,9%
K&H Bank	3 554 179,29	8,9%	50 414,93	9,9%
MKB Bank	1 772 455,72	4,5%	42 012,14	8,2%
OTP Bank	10 138 803,96	25,5%	193 354,34	37,9%
Raiffeisen Bank	2 591 837,00	6,5%	20 602,39	4,0%
Takarékbank	2 167 752,26	5,5%	-9 848,66	-1,9%
UniCredit Bank	3 416 391,01	8,6%	49 059,82	9,6%

Forrás: saját szerkesztés az MNB 2019-es Aranykönyve alapján

Valamennyi vizsgált bank a GRI-szabványban megfogalmazott fenntarthatósági témák szerint teszi közzé jelentését. Néhányan a csoportszintű jelentést adják közre, mivel a magyar banknak (pl. az UniCreditnek és a Raiffeisen Banknak) nincs magyar nyelven elérhető, önálló jelentése. Helyenként a fenntarthatósági jelentés mellett energetikai, környezeti politikákat is találhatunk. A vizsgálatba bevontuk a 2019-re készült éves és kockázati jelentéseket, illetve a honlapon közzétett információkat is. A jelentések a bankok, néhány esetben az anyabankok weboldaláról származnak.

A szempontrendszer kidolgozásánál az 1. táblázatban szereplő elemekre, a közzététellel kapcsolatos irányelvekre (pl. tőzsdei iránymutatások vállalatok számára) és a bankok által közzétett jelentésekre, információkra támaszkodtunk. Ezek

alapján összeállítottunk egy harminckét kérdésből álló listát, amelyben a kérdéseket 4 csoportba soroltuk.

- *Keretrendszer*: olyan általános kérdéseket tartalmaz, amelyek az ESG-szemponatok figyelembevételére, vállalati gyakorlatba ültetésére vonatkoznak, így például az ESG-kockázatok számszerűsítésére, illetve stratégiába, árazásba, beszállítói követelményrendszerbe, valamint kockázatkezelési folyamatba történő integrálására; az ESG-ratingek kommunikálására.
- *Környezeti szempont*: a károsanyag-kibocsátásra, az energiafelhasználásra, a környezetvédelem érdekében tett intézkedések vizsgálatára terjed ki, illetve a környezetvédelmi szempontok hitelezési politikába történő beépítését vizsgálja.
- *Társadalmi szempont*: a bank társadalmi szerepvállalására koncentrál.
- *Vállalatirányítási szempont*: az etikus vállalati magatartást, a pénzmosással és versenyszabályok betartásával kapcsolatos kérdéseket, a diszkrimináció jelenlétét vizsgálja a banki működésben.

A fenti négy kategória mentén meghatározott kérdésekre kerestük a választ a nyilvános közzétételekben. Amennyiben a jelentésekben megtalálható volt a válasz az adott kérdésre, akkor 1 pontot, amennyiben nem, 0 pontot kapott az elemzett bank a 2019-es évre.

A válaszok összegzését követően kiszámítottuk az ESG Közzétételi Indexet (ESGD – ESG Disclosure Index) az alábbi képlet segítségével:

$$ESGD = \frac{\sum_{i=1}^n S_i}{32}, \quad (1)$$

ahol S_i az egyes kérdésekre adott pontszámot jelöli, amely 1 vagy 0 lehet, n pedig az indexben szereplő kérdések száma, ami jelen esetben 32.

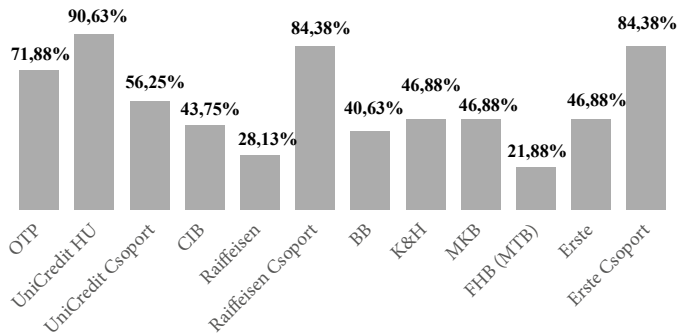
3. EREDMÉNYEK

A bankok nyilvános jelentéseinek vizsgálata eredményeképpen a 2019-es évre meghatározhatjuk az ESGD-indexek értékét. Néhány bank esetében, ahol nem készült a magyar bankra külön fenntarthatósági jelentés magyarul, ott az anyabank angol nyelvű, csoportszintű irányelveket tartalmazó anyagát is bevettük a vizsgálatba.

A számítás eredményét mutatja az 1. ábra.

1. ábra

Magyar bankok ESGD-indexe a 2019-es jelentések alapján

Forrás: saját szerkesztés

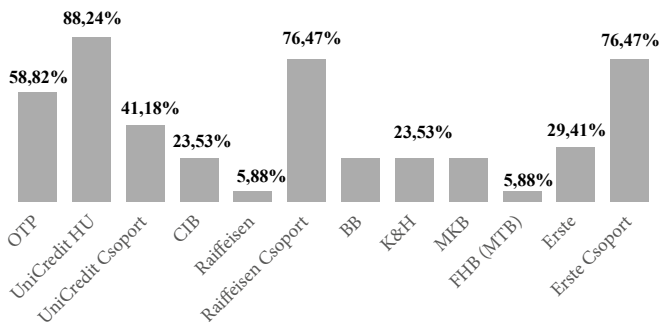
Az ábra alapján láthatjuk, hogy a 2019-es évre vonatkozóan a magyar nagybankok ESGD-indexe 21,88% és 71,88% között szóródik, ha nem vesszük figyelembe a külföldi tulajdonú bankok anyabankjai által közzétett fenntarthatósági riportokat. Amennyiben ezeket az angol nyelvű jelentéseket is bevonjuk a vizsgálatba, akkor egyrészt a bankszektorban mérhető, legmagasabb ESGD-index értéke 90,63%-ra ugrik, másrészt azt tapasztalhatjuk, hogy a magyar leányvállalatok alacsony ESGD-index értéke nagyságrendekkel megemelkedik (pl. a Raiffeisen esetében 28,13%-ról 84,38%-ra nő).

Érdeemes tovább bontani az index értékét a négy kérdéskör (keretrendszer, környezet, társadalom és vállalatirányítás) mentén.

A 2. ábra a magyar bankok közzétételének tartalmát mutatja a keretrendszer tekintetében.

2. ábra

A magyar bankok ESG-keretrendszere a 2019-es közzétételek alapján

Forrás: saját szerkesztés

Az ábrán a százalékok azt mutatják, hogy az ESG-keretrendszer kialakítását ellenőrző kérdések hány százalékára találtunk választ a közzétételekben. Az eredményekből látszik, hogy a magyar bankok egyelőre csak kismértékben építették be a környezetvédelemről, társadalmi felelősségvállalásról és felelős vállalatirányításról szóló erőfeszítéseiket a kockázatkezelési, stratégiai folyamataikba és a hitelezési politikájukba. A külföldi tulajdonossal rendelkező bankok esetében itt is sokat javít az eredményen a csoport szintű irányelvek figyelembevétele, de mivel ezek az irányelvek nem jelennek meg a magyar riportokban, kétséges, hogy mennyire alkalmazza valójában a magyar vállalat az abban foglaltakat. A keretrendszer tekintetében szinte minden banknál hiányzik az ESG-kockázatok értékelése és beépítése a kockázatkezelési folyamatokba.

A 3. ábra külön kiemeli a bankok jelentéseiben a környezetvédelem (environmental) kapcsán megjelenő információkat.

3. ábra

A magyar bankok környezetvédelmi erőfeszítései a 2019-es közzétételek alapján

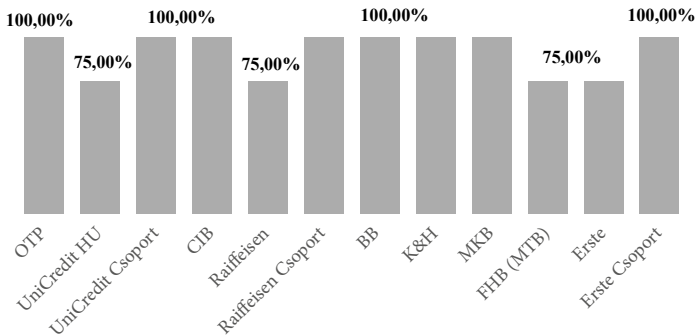
Forrás: saját szerkesztés

A környezetvédelem tekintetében elmondható, hogy miután a bankszektor nem tartozik a környezetet jelentősen terhelő iparágak közé, a bankok meg tudják tenni és meg is teszik azokat a lépéseket, amelyek a saját működésüket környezetbaráttá formálják (mint a szelektív hulladékgyűjtés, környezetbarát iroda). Ahol hiányosságot tapasztaltunk a jelentésekben, az a hitelezési politika átalakítása oly módon, hogy támogassa a környezetbarát módon működő vállalatokat, szektorokat.

A 4. ábra az ESG második elemét, a társadalmi szerepvállalást (social) mutatja be.

4. ábra

A magyar bankok társadalmi szerepvállalása a 2019-es közzétételek alapján

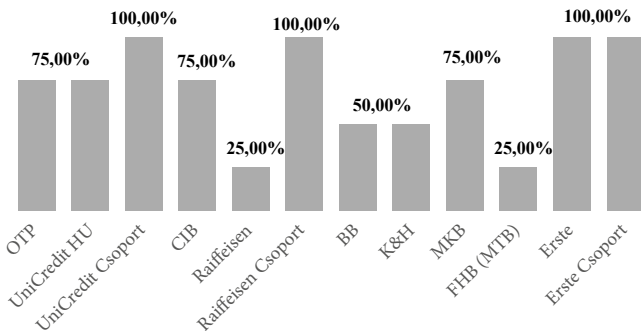
Forrás: saját szerkesztés

Társadalmi szerepvállalás tekintetében a kép nagyon kedvező. A magyar bankok kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy szerepet vállaljanak a helyi közösségek életében, a pénzügyi kultúra fejlesztésében, a hátrányos helyzetű állampolgárok segítésében és a megfelelő munkakörülmények biztosításában.

Az 5. ábra a felelős vállalatirányítás tekintetében elemzi a banki közzétételeket.

5. ábra

A magyar bankok vállalatirányítási gyakorlata a 2019-es közzétételek alapján

Forrás: saját szerkesztés

A felelős vállalatirányítás tekintetében a külföldi tulajdonú bankok ismét az anya-banki jelentések tartalmával együtt teljesítik azokat az elvárásokat, amelyeket a

kérdéssorban megfogalmaztunk. Az összkép azonban kedvezőnek mondható, ami arra vezethető vissza, hogy a felelős vállalatirányítás már évek óta a szabályozó hatóságok zászlajára került.

A jelentések tartalomelemzése alapján az alábbi következtetésekre jutottunk:

1. Azt tapasztaltuk, hogy az egységes ESG-kockázatkezelési keretrendszer kialakítása nem történt meg a hazai bankok körében. Az ESG-kockázatok nem épültek be a kockázatkezelésbe. A bankok önálló kockázatként nem definiálják. Dedikált szervezete nincs a keretrendszernek.
2. Az ESG-kockázatok kezelése nem strukturált, nem konzisztens, illetve kezdetleges (részlegesen jelenik meg a hazai gyakorlatban, az intézmények a kezdeti lépéseket tették meg).
3. Mivel nincs egységes, standardizált elvárás a közzétételre vonatkozóan, heterogén jelentések és információtartalom jellemzi azt. Szükségesnek látjuk, hogy mind a szabályozás, mind a banki gyakorlat elmozduljon az egységes közzétételi standardok irányába.
4. A három témakörből (környezet, társadalmi felelősségvállalás, vállalatirányítás) a környezetvédelemmel kapcsolatos erőfeszítések tekintetében vannak leginkább lemaradva a bankok. A legnagyobb hiányosságot a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontoknak a hitelezési politikába történő beépítésében látjuk.
5. Külföldi bankok, vállalatok gyakorlatában számos pozitív példa található az ESG-kockázatok kezelése iránti elkötelezettségre; ezek megismerése segíthet egy jó keretrendszer kialakításában, egyúttal jelentős mozgatórugója lehet a hazai bankok ESG-tudatossága fejlesztésének. A külföldi tulajdonossal rendelkező bankok esetében az anyabanki gyakorlat kiváló útmutatóként szolgálhat a „best practice” kialakításában.

Kiemelhetünk néhány egyedi pozitív példát is. Az ESG-keretrendszer vállalati, üzleti és kockázatkezelési gyakorlatba implementálása a vezetés elkötelezettsége nélkül nem valósítható meg. E tekintetben kiemelkedik az OTP, ahol – a 2019-es fenntarthatósági jelentés szerint – 2020-tól a felső vezetés javadalmazási szempontjai között fenntarthatósági célkitűzés is szerepel.

Az OTP a működési kockázatkezelés – ezen belül a szcenárióelemzés – keretében értékeli a klímaváltozásból fakadó kockázatokat.⁹

9 Természeti katasztrófa, Külső közüzemi szolgáltatás kimaradása és a Fedezetek kezelésével kapcsolatos szcenáriókban is értékelt az OTP.

4. ÖSSZEGZÉS

A kutatásunk során áttekintettük a hazai nagybankok éves, kockázati és fenntarthatósági jelentéseit, és harminckét kérdés alapján a tartalomelemzési módszertan segítségével vizsgáltuk, hogy a bankok milyen fejlettségi szinten vannak az ESG-kockázatok kezelése, valamint az ESG-szemponatoknak a vállalati működésbe, vállalati kultúrába történő integrálása tekintetében.

Összességében az látható, hogy van tér a fejlődésre. A szabályozói és a befektetői elvárások növekedésével, szigorodásával párhuzamosan jelentős változásokra lehet számítani a következő két-három évben.

Míg zöldbefektetésekkel egyre növekvő mértékben találkozhattunk a banki termékpalalettán, a hitelezésben kevésbé érvényesülnek ezek a szempontok. Márpedig a bankszektor ezen keresztül teheti a legtöbbet – hiszen ez az egyik alaptevékenysége – a fenntarthatóság előmozdítása érdekében.

Az átfogó vállalati kockázatkezelés (Enterprise Risk Management) lényege, hogy figyelembe veszi a vállalati értékteremtést befolyásoló valamennyi kockázati tényezőt. Ezek alól az ESG-kockázatok sem jelentenek kivételt. Mivel a kockázatok nem önmagukban léteznek, hanem szoros kölcsönhatásban jelennek meg a banki működésben, így elengedhetetlen, hogy önálló területként a felső vezetés elkötelezettsége, támogatása mellett kialakuljon egy egységes ESG-kockázatkezelési keretrendszer.

Az ESG-keretrendszer implementálása rövid távon – akár jelentős – költségeket generál, hozadékai hosszabb távon aknázhatók ki, például a pénzügyi teljesítmény javulásán vagy a reputáció növekedésén keresztül.

MELLÉKLET**A hazai nagybankok ESG-tevékenységének tartalomelemzése
a közzétételek alapján**

Sor- szám	Kérdések	Kérdéskategória
1	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik az ESG-kockázat, illetve az egyes szempontok értelmezése (pl. definíció, tartalom, értelmezés, jelentőség)?	Keretrendszer
2	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik a bank károsanyag-kibocsátása?	Környezet
3	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik a bank energiafelhasználása (pl. vízfogyasztás, elektromos áram, papír stb. közül legalább egy)?	Környezet
4	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a környezetvédelem és a fenntarthatóság jegyében tett intézkedések?	Környezet
5	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a bank hosszabb távú elképzelései a környezetvédelem és fenntarthatóság kapcsán?	Környezet
6	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik a dolgozókkal kapcsolatos szempontrendszer (pl. munkahelyi légkör, dolgozók védelme, fizikai biztonság, egészségvédelem, sportra ösztönzés, diszkriminációmentes közeg, közös programok, lojalitás erősítése stb.)?	Társadalom
7	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik a beszállítókra vonatkozó ESG-fókuszú elvárás?	Keretrendszer
8	A bank hangsúlyozza, hogy portfóliójában elérhetőek a zöldtermékek (pl. befektetési alapok)?	Környezet
9	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek az ügyfélbizalom növelésére vonatkozó akciótervek (pl. adatbiztonság, személyes adatok védelme)?	Társadalom
10	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a bank által nyújtott támogatások, adományok, illetve a bank részvételével finanszírozott fejlesztések (pl. kkv-k, nonprofit vállalkozások, alapítványok)?	Társadalom
11	A vezető testületben vegyesen vannak nők és férfiak?	Vállalatirányítás
12	A javadalmazási politikában helyet kapnak az ESG-szempontok?	Keretrendszer
13	Áttekinthető, reprezentatív jelentések érhetőek el a témában?	Keretrendszer
14	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a vállalati etikára vonatkozó információk?	Vállalatirányítás

Sor- szám	Kérdések	Kérdéskategória
15	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzése érdekében tett intézkedések?	Vállalatirányítás
16	A bank hangsúlyozza, hogy a versenyszabályok betartása kiemelt jelentőséggel bír működése során?	Vállalatirányítás
17	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a banknak a tudatos pénzügyek, illetve a pénzügyi kultúra fejlesztése kapcsán tett intézkedései?	Társadalom
18	Az ESG-szemponatokkal és kockázatokkal külön dedikált szervezet foglalkozik?	Keretrendszer
19	A felsővezetés elkötelezettsége kinyilatkoztatásra került mindhárom szempont kapcsán?	Keretrendszer
20	Az ESG-szemponokat integrálták a kockázatkezelésbe?	Keretrendszer
21	Az ESG-szemponokat és kockázatokot tárgyalja egy bizottság?	Keretrendszer
22	Stratégiai összefüggésben említik az ESG-szemponokat?	Keretrendszer
23	Az ESG kapcsán meghatároztak kockázati étvágyat (akár toleranciát)?	Keretrendszer
24	A bank a BCP-k, scenáriók és stressztesztek keretében foglalkozik az ESG-szemponatokkal?	Keretrendszer
25	A bank az ügyfelek kiválasztásakor, illetve az árazás során figyelembe veszi az ESG-szemponokat?	Keretrendszer
26	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelenik az ESG-rating?	Keretrendszer
27	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a bank által hitelezési szempontból preferált és nem preferált ágazatok (nem finanszírozott, vagy csak erős korlátok között finanszírozott ágazatok, pl. bányászat, védelmi ipar stb.)?	Környezet
28	Az említett forrásokban (jelentések és weboldal) megjelennek a fogyasztóvédelmi, illetve versenyhatósági bírságok?	Keretrendszer
29	A bank hangsúlyozza a klímavédelem fontosságát és a klímaváltozás kockázatát?	Környezet
30	A banki kockázatok között megemlíti az ESG-kockázatok (mint külön, önálló kategóriát)?	Keretrendszer
31	A bank az éves jelentésében is megemlíti az ESG-szemponokat?	Keretrendszer
32	A bank számszerűsíti az ESG-kockázatok, illetve kitétségét?	Keretrendszer

HIVATKOZÁSOK

- BCBS (2020): Bank for International Settlement. Climate related financial risks: a survey on current initiatives. April.
- BUALLAY, A. (2019): Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality* 30(1), 98–115, <https://doi.org/10.1108/MEQ-12-2017-0149>.
- European Union (2019): Risks and vulnerabilities in the EU Financial System. Joint Committee report, Autumn.
- FRIEDE, G. – BUSCH, T. – BASSEN, A. (2015): ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment* 5(4), 210–233, <https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>.
- IIF (2020): Institute of International Finance. Building a Global ESG Disclosure Framework: a Path Forward.
- MAYRING, P. (2000): Qualitative Content Analysis. *Forum: Qualitative Social Research* 1(2), June.
- PRI (2019): Taking stock: Sustainable Finance Policy Engagement and Policy Influence. *Principles for Responsible Investments*, UNEP Finance Initiative, UN Global Compact, https://www.unpri.org/Uploads/c/j/u/pripolicywhitepapertakingstockfinal_335442.pdf.
- ZHANG, Y. – WILDEMUTH, B. M. (2005). Qualitative analysis of content. *Analysis* 1(2), 1–12. (<https://philpapers.org/rec/ZHAQAO>, downloaded at November 2017).

Bankok weboldalai